

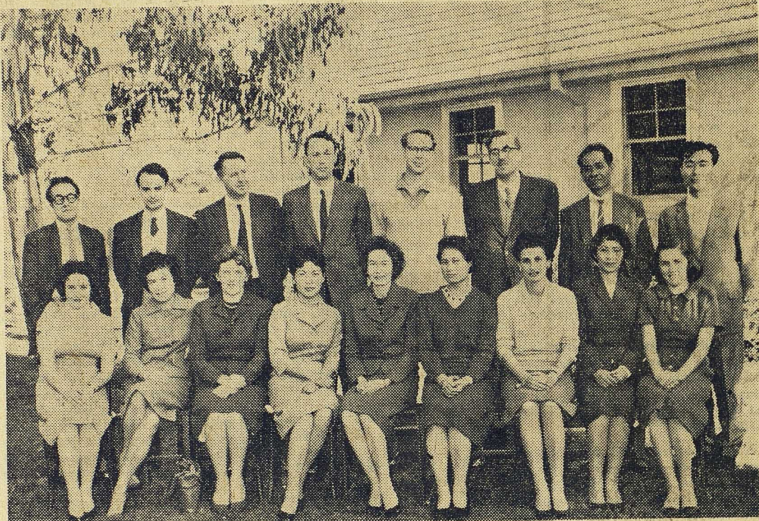
247
Idyll under askmoln:

INVANDRINGEN OCH RASFRÅGAN

Herbert Tingsten fortsätter här sin artikelserie med en redogörelse för Australiens invandringspolitik och den roll rasfrågan spelat i detta sammanhang.

TILL DE SEKUNDÄRA, men långt ifrån oviktiga motiven i Australiens politiska historia under 1800-talet hör frågan om import av asiater för att få billig arbetskraft. Den överklass av jordägare som bildades genom köp av land från kronan eller helt enkelt genom ockupation av land klagade över svårigheten att få arbetare och över de höga lönerna. Till en början kunde de av kronan utackorderade brottslingarna nödortfött fylla behovet, men de räckte inte till, och småningom avskaffades systemet att tömma de engelska fängelserna i Australien. Typiskt är att Edward Gibbon Wakefield, kolonisationsideologen framför andra, redan år 1829 i sitt "Brev från Sydney" förklarade att man antingen måste ordna med invandring av fattigt folk, som arbetade för låga löner, eller efterlikna de amerikanska sydstaternas slavsystern. För massan av den australiska befolkningen framstod planer och försök i den riktningen som ett dödligt hot. Då demokrati genomfördes i de australiska staterna och unionen vid sekelskiftet uppfördes på folkstyrelsens grund var utestängandet av de färgade en självfallen linje för den sociala radikalismen. Slagordet om "det vita Australien" blev den primära parollen för liberalerna och labour och godtogs snart av alla grupper och partier. Sedan mer än sextio år har ingen politiker vågat framkasta möjligheten av en fri invandring.

I själva verket har alltid den icke vita invandringen varit högst begränsad. Under förra hälften av 1800-talet importerades några tusent indiska och kinesiska arbetare. Guldrushen på 1850-talet ledde till invandring av omkring 50 000 kineser, arbetare, småhandlande, innehavare av skrädderier och tvättinrättningar. Senare införde sockerbruksägarna i Queensland — ofta med metoder som erinrar om slavjakterna i Afrika — kanaker från Nya Guinea och andra öar i norr och nordöst. Invandringen motarbetades genom skilda lagstiftningsåtgärder, men först i samband med den nationella radikalismens seger blev förbudet totalt.

Till Australiens märkliga vetenskapliga institutioner hör institutet för orientaliska studier vid University College i Canberra, organiserat och lett av den svenskfödde professorn Hans Bielenstein. På bilden ovan av institutets lärare ses han som nummer fyra från vänster i övre raden, på sin vänstra sida har han en annan svensk, fillic Göran Malmquist. Institutets internationella karaktär framgår av att lärarna fö representerar Australien, Kina, Japan, Korea, Sovjet, Indonesien, Holland, England och Italien.

Det finns många bevis på den inte sällan hysteriska skräck som man särskilt på arbetarhåll kände inför den gula faran. I radikala tidningar och tidskrifter utmålades jordägarna och de konservativa som anhängare av ett socialt system som genom användning av billig gul arbetskraft skulle göra den vita majoriteten till ett lydigt proletariet. År 1888 skrev arbetarledaren William Lane — ideologen och idealisten bland tidens radikaler — en roman, som ville beskriva läget efter tjugu år: landet styrdes av en grupp europeiska kapitalister med kineser som medhjälpare, tjänare och polis, och den vita majoriteten levde i slaveri. Man kände sig strida mot engelska kapitalister och deras gula hejdukar för ett nationellt, vitt och socialistiskt Australien.

Det har ofta sagts — och sägs kanske mer nu än någonsin för — att förbudet mot invandring av färgade uteslutande betingades av fruktan för konkurrens på

arbetsmarknaden. Klart är dock att en sådan fruktan rimligen måste kombineras med rasfördomar, och debatterna omkring 1900 visar tydligt att förbuds lagarna beslöts i rasföraktets och rashatets tecken. Huvudfrågan var, yttrade ar-

Den australiske invandringsministern AR Downer.

betarpartiets ledare Watson i den stora parlamentsdebatten år 1901, om man önskade rasblandning eller inte. Han utgick från att den vita rasen inte borde blandas med "underlägsna" raser. Därför borde inte ens högt bildade och yrkesskickliga färgade få invandra. "I regel blir orientalen från vår synpunkt sämre genom utbildning. Ju mera bildning han har, desto mera listig blir han." I Nya Zeeland företrädde William Reeves, intelligensens och kulturens målsman i 1890-talets berömda reformministär, samma rasföreställningar. Om vita och färgade blandas, skriver han i "State Experiments in Australia and New Zealand", uppstår, liksom i Sydamerika, "ett eländigt folk av bastarder utan förmåga av fri självstyrelse". Om blandning ej inträder, kommer raserna att hata varandra som i USA. Kineserna må vara flitiga, men de är också "smutsiga, snåla, okunniga, utan känsla för sociala plikter, en fara för folkhälsan".

Efter 1901 års val i Queensland,

då labour under propaganda mot kanakernas invandring besegrat de konservativa, sjöng segrarna en sång, som ger en god bild av hållningen:

*We harked when they told us
again and again,
That the Lord had intended our
upland and plain
As a nest for the Nigger,
the Jap and the Chow,
Our land as a prize for old
Greed and his plow.*

*We listened — we laughed,
and we waited our day,
And marshalled our men up
in battle array.
Our bugles they blew, and this
burden they bore:
"The country we live in is
white at the core,
White evermore,
Inland and Shore,
White in its dealings and white
at the core."*

I Australiens och Nya Zeelands socialradikala nationalism möter samma föreställningar som präglade den engelska imperialismen vid samma tid — ofta just av dessa radikaler betraktad som ett utslag av rovlysten kapitalism.

Den invandringslagstiftning som antogs av det första australiska

"Gula" i Queensland på 1870-talet.

parlamentet år 1901 är endast i en detalj alldeles tydlig. En sär-

skild lag gäller "arbetare från Oceanöarna", dvs "infödda av icke europeiskt ursprung från någon ö utom Nya Zeeland i Stilla oceanen", och ger enkelt och klart besked: "Ingen arbetare från Oceanöarna skall få tillträde till Australien." Huvudlagen ("Immigration Act") ger däremot inte en antydning om det verkliga syftet, att hindra invandring av färgade. På vissa håll, särskilt inom arbetarpartiet, ansåg man att ett generellt förbud för sådan invandring skulle stadgas, men av hövlighets-skäl och på inrådan av det engelska kolonialministeriet doldes förbudet i en egenartad "dikta-mensparagraf". I denna stadgades förbud mot invandring av personer som inte kunde skriftligt återge en språktext på femtio ord efter diktamen av vederbörande immi-grationstjänsteman; en redan in-vandrad person kunde deporteras, om han inte klarade språkprovet. Vilket språk, eller, under de första åren, vilket europeiskt språk som helst kunde användas vid dessa prov, oberoende av in-vandrarens hemland. Alla visste att paragrafen var avsedd att ute-stänga färgade, och den utnyttja-des systematiskt på detta sätt. Den kunde dock användas även mot vita, och i några fall har den tjä-nat som stöd för utestängande av politiskt misshagliga; man har exempelvis av en tjeckoslovak begärt språkprov på isländska (dock har gaeliska enligt ett domstols-utslag såsom ett dött språk varit oanvändbart!).

Enligt statistiken blev dikta-men-paragrafen använd relativt sällan och i allt mindre omfattning. Detta beror på att invandringsförbudet så småningom blev allmänt känt och att därför allt färre asiater sökte komma in i Australien. Paragrafens effektivitet har i själva verket varit utomordentlig. Alla asiater blev utestängda och ett betydande antal deporterade. Mellan åren 1901 och 1954 sjönk asiaternas andel i Australiens be-folkning från 1,25 procent till en promille.

År 1958 ströks den otympliga diktamensparagrafen. Detta med-förde dock ingen förändring i de färgades immigrationsmöjligheter. Myndigheterna har enligt nu gäl-lande lag generell rätt att avvisa ansökan om inträde, och denna rätt används enligt av alla kända men formellt hemliga direktiv till att hindra invandring utom från "européer", dvs vita.

Efter det andra världskriget har likväl debatten kring utestäng-ningspolitiken ändrat karaktär. Förklenande uttalanden om färga-de folk är sällsynta i det offent-liga livet, och rasföreställningar åberopas inte längre som motiv för handlandet. Tvärtom söker

man betona att ingen ovilja eller överlägsenhetskänsla gentemot asiater finns i Australien. Ett tal av invandringsministern Downer i december 1959 är typiskt för den nu rådande officiella inställningen. "Att beteckna vår immigrationspolitik med en sådan generalisering som 'ett vitt Australien' är missvisande", yttrade Downer. "Därmed antyds en tro på raslig överlägsenhet som i själva verket saknas i vår hållning till främlingar. Få folk är mindre medvetna om skillnader i ras och färg än vår tids australier." Många asiater godtar, fortsatte Downer, den australiska politiken, och de asiatiska staterna tillämpar ofta själva en liknande politik. Som argument för invandringsförbudet brukas främst allmänna synpunkter om värdet av en homogen befolkning och faran för konflikter i ett samhälle med skilda raser.

Inom vissa grupper, särskilt studenter och intellektuella, har rent av förslag framförts att slopa det absoluta invandringsförbudet och låta ett antal färgade invandra årligen. Häremot invänds framför allt dels att ett system med kvota från olika folk enligt amerikanskt mönster är uteslutet, eftersom fastställandet av kvota möter oöverstigliga svårigheter, dels att utvandring till Australien inte kan ha verklig betydelse för placeringen av Asiens väldiga befolkningsöverskott. Endast såfällvida har invandringspolitiken avsevärt modifierats som färgade studenter i stor omfattning fått rätt att tillfälligt uppehålla sig i Australien; antalet sådana gäststudenter är

för närvarande över 7 000. En genomgripande revision av den sedan sekelskiftet förda politiken är otänkbar; alla demokratiska partier håller på "det vita Australien", även om själva uttrycket nu är mindre gångbart än förr, och enligt alla vittnesbörd står en överväldigande folkmajoritet bakom denna ståndpunkt.

Att den officiella hållningen, eller kanske riktigare de officiella talesätten, förändrats beror utan tvivel främst på att den politiska eliten är starkt medveten både om ökade faror och om ökade möjligheter i förhållande till de stora asiatiska staterna. Varken England eller USA framstår som säkra beskyddare av de små europeiska folken i Söderhavet; ett drägligt förhållande till Japan, Indonesien, Kina och Indien ter sig för dessa folk som ett livsvillkor. Samtidigt har önskan att genom ökade kommersiella förbindelser med Asien stärka exportmöjligheterna blivit ett ledmotiv i handelspolitiken.

Den stegrade fruktan för Asien har ännu mera påverkat en annan sida av invandringspolitiken i Australien. Under tiden 1900—1940 var den vita invandringen relativt obetydlig, i det hela något över 600 000 personer. Då samtidigt nativiteten sjönk, såg det före andra världskriget ut som om den australiska befolkningen skulle bli stationär med en siffra på omkring 7 miljoner. Detta läge innebar en fara från två nära sammanhängande synpunkter. Trycket från sydöstra Asien kunde väntas bli hårt, och det måste bli svårt att moraliskt motivera ett system som värjde det gleset befolkade Australien som en överklassidyll mot det asiatiska proletariatet. Och tillika blev ett fysiskt försvar av Australien alltmera vanskligt, man glömde inte i Brisbane och Sydney skräcken under vintern 1941—1942 för ett japanskt anfall och visste väl att ett sådant anfall inte hade kunnat bemästras.

Dessa tankar har, även om de inte ofta direkt redovisas, motiverat den nya positiva invandringspolitiken efter 1945. Denna politik igångsattes av labourregeringen med invandringsministern, partiets nuvarande ledare Calwell, i spetsen. Man lyckades genom en omfattande och skicklig propaganda undanröja, eller åtminstone försvaga, den tidigare bland arbetarna vanliga uppfattningen att ökad invandring medförde ökad konkurrens på arbetsmarknaden och därmed lägre löner. En ihållande högkonjunktur, med en sysselsättningscifra långa tider på mellan 99 och 100 procent, jämnade vägen för av staten organiserad och stödd invandring från Europa. Liberalerna har, sedan de kom till makten 1949, fullföljt och utvecklat samma politik.

Enligt denna politik gör man reklam i Europa för utvandring till Australien, understöder sådan utvandring med resebidrag, väljer så långt möjligt utvandrare inom de yrken där arbetstillfällena är stora, garanterar invandrarna arbete och ger dem bostad genom av staten skött eller finansierad byggnadsverksamhet; de understödda invandrarna måste under två år åta sig anvisa de arbeten. Utanför Israel torde för närvarande inte en så omfattande och systematisk invandringspolitik förekomma. Mellan sommaren 1945 och hösten 1959 steg befolkningen med omkring 35 procent, från 7,4 till över 10 miljoner; antalet invandrare var 1,5 miljoner, av vilka hälften statsunderstödda. Särskilt söker man få folk från norra och västra Europa. Av invandrarna är nära hälften briter, 110 000 holländare, 70 000 tyskar, 75 000 polacker, 196 000 italienare (de båda sistnämnda grupperna har i relativt ringa omfattning fått statsunderstöd). Från Skandinavien och särskilt från Sverige har endast få invandrare kommit: 4 500 danskar, 1 700 norrmän, 1 100 svenskar. Avsikten är att tills vidare fortsätta på samma linje; lyckas det, beräknas Australien ha 20 miljoner invånare år 1988.

I det föregående har jag föga berört Nya Zeeland. Det är tillräckligt att nämna att dess invandringspolitik i huvudsak varit densamma som Australiens, även om bestämmelser och metoder varit olika i många detaljer. Invandringen till Nya Zeeland har dock, inte bara absolut, utan också relativt, varit mindre än till Australien, och särskilt har invandrarna från länder utanför det brittiska samväldet varit fåtaliga.

HERBERT TINGSTEN